

סוג	ה"א בקדשים	סוג	זמן	מקום	אותו ואת בנו
כל בעלי החיים	אולי כיוון שנשנה בפרשת קרבנות אז רק בזמן הבית	<u>חולין וקדשים</u>	<u>בכל זמן</u>	בכל מקום	
חיה ועוף		חולין	בכל זמן	בכל מקום	ניסוי הדם
בהמה וחיה	פשוט שאסור גה"נ בכל הקדשים, על אף האוקימתא בוולדות קדשים	חולין וקדשים	בכל זמן	בכל מקום	גיד הנשה
בהמה	<u>חולין</u> (בכורה); <u>צבאים</u> (ראשית הגז); <u>תיישים</u> (מעשר); <u>אקניפים</u> (מעשר בעבר); חולין זכרים תיישים לקוח ויתום שנכנסים במינם, וחייבים – כמו קדשים	חולין (קדשים לא מגזה"כ 'אותם')	בכל זמן	לחכמים בכל מקום, לרבי אלעאי רק בא"י	מתנות
רחלות שצמרן מרובה	א. קדשי בה"ב פטורים מהעמדה והערכה: מקדיש לבה"ב, אם גזז (על אף איסור דרבנן), יתחייב לפדות ב. קדשי בה"ב חייבים בהעמדה והערכה: מקדיש לבה"ב חוץ מגיזה ובחישה, ולא פשטה קדושה בכולה ג. רבא: מקדיש גיזה עצמה (מה עם 'צאנך' להלן)	חולין (קדשים לא מגזה"כ 'צאנך' או 'גז... תתן')	בכל זמן	<u>לחכמים בכל מקום</u> , לרבי אלעאי רק בא"י	ראשית גז
עוף טהור על טהורים	א. <u>קדשי</u> (פטור); <u>קדשי</u> (אינו יכול); <u>אפרוחים</u> (פטור); <u>תרנגולת</u> (חייב). ב. רב: מקדיש גוזלות למזבח ומרדו (וכעת אינו מזומן), שלא פקעה קדושתם, ופטורים משילוח (אך בקדשי בה"ב הקדושה פוקעת, כי בעלות הגזבר היא רק ממונית) ג. שמואל: מקדיש תרנגולת לבה"ב ומרדה, ואכתי "לה" הארץ ומלואה" ועודה בקדושתה, ופטורה משילוח	חולין (קדשים לא מגזה"כ 'שלח תשלח' שאין איסור לשלח)	בכל זמן	בכל מקום (רק שאינו מזומן, לאפוקי ניסוי הדם שגם במזומן)	שילוח הקן

'צאנך' לרבי – קשור למחלוקת בנושא שותפות:

רבי אלעאי	חכמים	
'צאנך' למעט שותפות ישראל; ו' להקיש פטור שותפות גוי מתרומה	לא לומדים מתרומה שפטורה בשותפות גוי, בגלל 'ראשית הפסיק העניין'.	1
	לא לומדים מתרומה כי היא חייבת בשותפות גוי.	2
אין הבדל בין השותפויות, ו'צאנך' – המיוחד לך, למעט שותפות ישראל ולמעט שותפות גוי	יש הבדל בין שותפות ישראל לשותפות גוי, ו'צאנך' ממעט רק גוי	3

ייחודיות שיטת רבי אלעאי:

- רבא: רבי אלעאי מודה שבשותפות חייב כי יש לשון רבים (לפעמים יש גם מיעוט שותפות גוי) – תרומה, חלה, פאה, בכורה, מזוזה, מעשר, מתנות, ביכורים, ציצית, מעקה. רבי ביבי ורב חנינא: חולקים על רבא, וראייתם מבכורה ומתנות, שרבי אלעאי פוטר בשותפות.
 - היקש בין תרומה לראשית הגז (ולפ"ז המשנה רק כחכמים): פטור שותפות גוי; נוהג רק בארץ²; לא מחדש על הישן; רק הגדל בחיוב חייב; לא ממין על שאינו מינו; שייריה ניכרים.
 - דינים שאינם בראשית הגז, אבל כן בתרומה: אין טבל; אין חיוב מיתה וחומש; אין מעשר ראשון ושני.
- # טרפה: **לרבי שמעון** פטורה מראשית הגז (ג"ש 'צאן' ממעשר בהמה "פשוט מפשוט", ולא מבכור (על אף 7:8 בנקודות הדימיון)).
- # חיוב ברחלות בלבד – **רב חסדא**: ג"ש 'גיזה' מ'מגז כבשי יתחמם' (ולא מבכור, שגם בשור, כי ראוי רק לשק), ודוחים שנוצת עיזים שנתלשת ראויה למלבוש ועדיין פטורה (וחשיב 'גיזה' כי תלישה זו דרכה, כשיטת רבי יוסי במצוות לקט (עקירה ותלישה) ופאה (בצלים שנקטפים)); **ריב"ל**: 'לעמוד לשרת' ו'גיזה' לרי"ש שצמר קשה פטור).
שיעור: **לב"ש** 2 ('שתי צאן'); **לב"ה** 5 ('עשויות' מצווה חדשה); **לרי"ש** 4 ('וארבע צאן'). הלכה כרי"ש "ד"ת (תורה) מול ד"ק (נ"ך); קבלה בידינו; ~~הכרעה של רש"י~~.

¹ חזה ושוק רק בקדשים. בחולין לא כי אי אפשר להניף, ולא מ'זוה' שנלמד למזיק מתנות כהונה.

² נהגו להקל כשלושה זקנים: כרבי אלעאי לעניין ראשית הגז שהיא רק בארץ; כריב"ב שאין דברי תורה מקבלים טומאה; כרבי יאשיה בכלאיים (חיטה שעורה וחרצן במפולת יד). בנימין פרנקל, מקור חיים ה'תשע"ו

התחייבויות למקדש:

1. **נדר** – "הרי עלי", חובת גברא, חייב באחריות; **נדבה** – "הרי זו", חובת חפצא, אינו חייב באחריות. **נחלקו ריו"ח ור"ל**: "הרי עלי" מול "הרי זו" במזבח ובבה"ב, האם החפץ קיים.
2. **ערכין**: אפילו אם לא אמר "עלי" חייב באחריות ('ונתן את הערכך' – חולין עד שיגיעו לגזבר).

דרשות שונות: יקרא – שאינו מזומן; קן – אפרוח/ביצה בודדים (אפילו רק רוב ביצה!); ציפור – טהורה; לפניך – אפילו היו שלך בעבר; בדרך – אפילו בים (ולא בשמים); בכל עץ – באילן; על הארץ – ולא בבורות; ואדמה על ראשו – אפילו בראשו של אדם. יוני הרדיסאות: על שם הורדוס (סיפור, קירי קירי וכו') או מקומן.

ציפור – טהורה:

1. קושיות מכפילות 'ציפור' ו'כנף'. תירוץ: ציפור – טהורה; כנף – טמא וחגבים.
2. עוד קושיות ותירוץ (ציפורי שמיא; ציפור טהורה תאכלו למעט ציפור מצורע; שתי ציפורים חיות שחיין ראשי אברים).
3. קושיה: "ציפורים חיות טהורות". תירוץ: למ"ד טרפה חיה – 'טהורות' למעט טרפות; למ"ד אינה חיה (ולתנא דבי רבי ישמעאל שטרפות נתמעטו ממכשיר כמכפר) – 'טהורות' למעוטי ציפורי עיר הנידחת, משתלחת במצורע לשילוח נוסף, ציפורי עבודה זרה, עוף שהרג את הנפש במצורע לשחיטה.
4. טמא על טהור – אינו "ציפור"; טהור על טמא – אינו "תקח לך".
5. תיקו: שחט מיעוט סימנים מהאפרוחים; חציצה במטלית, בנוצות, במוזרות, בשני סדרים, בזכר.
6. קורא זכר (לרבי אלעזר): רבי אליעזר מחייב (גזירה שווה דגירה; ומודה בשאר עופות זכרים שפטור) וחכמים פוטרים (ומודים בקורא נקבה שחייב).
7. אפרוחים מפריחים (עפים לבד) וביצים מוזרות (לא מופרות) – פטורים מהיקש ביצים לאפרוחים (מתקיימים, צריכים לאמן).

המקור	משנתנו	רב יהודה בשם רב	תוספתא	תוספתא
הדין	מעופפת מעל ונוגעת – חייב	יושבת על רובדי אילן ומעל – חייב	יושבת ביניהם – פטור; על גביהן – חייב	מעופפת מעל ונוגעת – פטור
האוקימתא	נוגעת מעל (וחייב אפילו אינה נוגעת כלל)	אפילו אינה נוגעת כלל, כיון שהיא מעליהם	יושבת ביניהם ונוגעת מן הצד – פטור	נוגעת מן הצד, ולכן פטור

איסורים:

1. עוף קדשים = עוף טהור שהרג את הנפש: יש איסור לשלח בגלל חובת ההבאה לגזבר/לבי"ד.
2. שילח וחזרה – חייב אפילו מאה פעמים ('שלח').
3. לדבר מצווה – חייב ('תשלח'). הה"א: על אף שעשה ולא תעשה דוחים עשה, החידוש הוא בנטלה על מנת לשלח, שאז יש רק עשה דשילוח מול עשה דמצורע (שלום בית), וקמ"ל.
4. נוטל אם על הבנים – **לרבי יהודה** לוקה ופטור משילוח. טעמו לרבינא: לאו הניתק לעשה אין לוקין עליו, אבל 'שלח' רק מעיקרא. **לחכמים** משלח ואינו לוקה.
5. מותר לקחת אחרי ששילח – מעשה דרבא: מרחוק שלא יחשדו, דהרחק מן הכיעור).

דרך השילוח – **לרבי יהודה** שתצא מתחת ידיו. במה משלח – **לרב הונא** ברגליה, **לרב יהודה** בכנפיה (שהן גם רגליים).

יוני שובך ועלייה חייבות בשילוח ויש איסור גזל מפני דרכי שלום: והרי חצרו של אדם זוכה לו אפילו שלא מדעתו!

אוקימתות: יצאה רק רוב הביצה (ועדיין לא מזומן) ואיסור הגזל באם או בביצה שדעתו עליה; אפילו חצרו לא זוכה כדי שיקיים את המצווה, ואם קטן לקח אביו צריך להחזיר.

הארכת ימים לעולם הבא – שילוח הקן וכיבוד אב ואם; לשונו של רבי חוצפית המתורגמן.

סיבות לביטול – ~~הרהור עברה~~ (לא מצטרף למעשה); ~~הרהור עבודה זרה~~ (לא אמור להיכשל בכך); מקום היזק אפילו לשלוחי מצווה.

בנימין פרנקל, מקור חיים ה'תשע"ו